

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تبریک عرض میکنیم به همه‌ی شما برادران و خواهران عزیز که اینجا تشریف دارید و به همه‌ی ملت عزیز ایران و به همه‌ی مؤمنین و مسلمین عالم ولادت با سعادت حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا ثامن‌الحجج (سلام‌الله‌علیه) را. اگرچه در زندگی مبارک ائمه (علیهم‌السلام) در طول ۲۵۰ سال دوران امامت، نقاط برجسته و ممتاز زیاد است که هرکدام از اینها درخور آن است که مورد تحلیل و توجّه و تفسیر و بازبایی قرار بگیرد، ولی دوران امام هشتم (سلام‌الله‌علیه) یکی از برترین دورانها در این زمینه است. شروع امامت امام هشتم (سلام‌الله‌علیه) در دوران سلطه‌ی قاهرانه‌ی هارون‌الرّشید بود، بعد از شهادت مظلومانه‌ی موسی‌بن‌جعفر در زندان، و فشار عجیبی بر هر کسی که اندکی از خواسته‌های دستگاه حکومت سرپیچی میکرد برقرار بود. در یک چنین موقعیتی امام هشتم (سلام‌الله‌علیه) به امامت رسیدند.

در روایت دارد که کسی از اصحاب گفت که این جوان، این فرزند موسی‌بن‌جعفر این مسئولیت را به‌عهده گرفته است درحالی‌که «و سیف هارون یقطر الدّم»؛ (۱) خون از شمشیر هارون میچکد، در یک چنین وضعیتی. این بزرگوار توانستند در همان شرایط دشوار، خطّ روشن سیره‌ی نبوی و معارف قرآنی و اسلامی را بین جامعه‌ی مسلمین توسعه دهند و دلها را به مکتب اهل‌بیت و به خاندان پیغمبر نزدیک کنند. تا نوبت میرسد به مأمون و ماجرای اصرار و فشار فراوان برای کشاندن آن بزرگوار از مدینه به مرو، به خراسان - آن‌روز مرو پایتخت حکومت عباسی بود؛ یعنی مرکز حکومت را از بغداد منتقل کرده بودند به مرو، که البته بعداً دوباره برگشت به بغداد - که مرکز سیاست عباسی بود. تفصیل خواسته‌های مأمون و دستگاه خلافت از اینکه انگیزه‌ی او از این دعوت و از این فشار و این اصرار و کشاندن امام هشتم چه بود، طولانی است؛ او یک محاسبه‌ای کرده بود که این محاسبه صرفاً سیاسی بود و برای تحکیم پایه‌های قدرت و به ضعف کشاندن حرکت معرفت اهل‌بیت (علیهم‌السلام) و کاری که این بزرگوارها میکردند، سیاست او این بود. در مقابل این حرکت سیاسی و زیرکانه‌ی مأمون، امام هشتم (سلام‌الله‌علیه) یک برنامه‌ی مدبرانه‌ی الهی را طراحی کردند و عمل کردند و پیش بردند که نه فقط خواسته‌های دستگاه خلافت برآورده نشد، بلکه درست بعکس، موجب رواج و گسترش فکر معارفی قرآنی و منتسب به اهل‌بیت در اقطار دنیای اسلام شد. یک حرکت عظیم، با توکل به خدای متعال، با تدبیر الهی، با آن نگاه نافذ و لوی، (۲) امام هشتم (سلام‌الله‌علیه) توانستند این نقشه‌ی خصمانه‌ی دستگاه سیاسی قاهر و هتاک و ظالم را درست بعکس و در جهت منافع حقّ و حقیقت برگردانند. این یک فصل برجسته‌ای از تاریخ ائمه (علیهم‌السلام) است.

حضور این مرقد مطهر در این بخش از میهن بزرگ اسلامی هم برکات زیادی داشته است. بحمدالله ارتباطاتی بین مسلمانان در اقصی‌نقاط عالم - کسانی که دلشان به محبت اهل‌بیت میتپد، از همه‌ی فرقه‌ها و نحله‌های اسلامی - به برکت این مزار مطهر، این مضجع شریف، این حرم اهل‌بیت در خراسان تحقق پیدا کرده است. امیدواریم ان‌شاءالله برکات حضور این مرقد مطهر که توجّه دل‌های ما به معنویات این خاندان پاک و مطهر است، روزبه‌روز افزایش پیدا کند. اینجا مضجع علی‌بن‌موسی‌الرضا (سلام‌الله‌علیه) مطاف ملائکه‌ی آسمانها است؛ محلّ حضور توجّهات الهی است. دل‌های پاک، دل‌های عاشق، دل‌سپردگان به این خاندان مطهر، در آنجا با دل مشتاق خودشان با خدای متعال حرف میزنند؛ مرکز ذکر است؛ مرکز توجّه است؛ مرکز توحید است؛ به برکت مضجع امام هشتم (علیه‌آلاف‌التحیّة و الثناء). امیدواریم برکات توجّهات این بزرگوار شامل حال همه‌ی ما، همه‌ی مردم ایران، همه‌ی مسلمانان عالم، و موجب ارتباط مستحکم‌تر مسلمین با یکدیگر بعد از این هم مثل گذشته باشد.

مسئله‌ی حج مسئله‌ی مهمی است؛ غیر از آنچه در باب معنویات حج و آثار سازنده‌ی حج وجود دارد، خود این سفر معنوی یک فرصتی است مثل بقیه‌ی فرصتهای بزرگ. یک ملت، هوشیاری خود را باید این‌جور اثبات کند که از فرصتها به نحو کامل استفاده کند و بهره‌مند شود. حج یک فرصت است. نظام اسلامی، جامعه‌ی اسلامی، مردم

مسلمان باید این فرصت را مغتنم بشمرند، که برای اصلاح امور دینی و معنوی آنها، برای روشن کردن دل غافل همه‌ی ما، و توجه دادن بیشتر جامعه‌ی اسلامی به الطاف الهی از یک سو، و برای اصلاح بسیاری از امور مهمه‌ی امت اسلامی از سوی دیگر، این فرصت میتواند مورد استفاده قرار بگیرد. از معنویت حج باید استفاده کرد؛ جایگاه انس با خدای متعال، ذکر خدای متعال، احساس حضور در محضر الهی بیش از همیشه در مناسک حج فراهم است. در حرمین شریفین، در منی، در عرفات، در مشعر، در همین لبیک‌گفتن‌ها، در احرام بستن، اینکه انسان احساس میکند که دارد به دعوت الهی لبیک میگوید و پاسخ میدهد، خود یک فرصت عظیمی است برای دل‌های آگاه و هوشیار که رابطه‌ی خودشان را با خدای متعال مستحکم‌تر کنند. دل‌های خودمان را با خدا آشنا‌تر کنیم؛ این یک فرصت بسیار مهمی است.

البته مسئولان امر، روحانیون محترمی که در کاروانها حضور دارند، رؤسای کاروانها، خدمتگزاران سازمان حج و خدمتگزاران در بعثه‌ی رهبری، وظایف سنگین‌تری دارند؛ شما خدام میهمانان خدا هستید، وظایف شما وظایف سنگینی است؛ این وظایف، محدود به اوقات انجام مناسک حج هم نمیشود. در آن اوقاتی که مناسک حج هم خاتمه پیدا کرده است یا در فاصله‌ی مناسک عمره و مناسک حج که زوار محترم و حجاج محترم یک فراغتی دارند، ارشادهای شما، توجهات شما، رعایت شما نسبت به آحاد حجاج، امر لازمی است. در این فاصله‌ی زمانی - بین رفتن و برگشتن حاجی به مکه‌ی مکرمه و انجام مناسک حج - مسئولان محترم باید احساس وظیفه بکنند نسبت به برآوردن نیازهای مادی و مهم‌تر از آن، برآوردن نیازهای معنوی: توجه دادن، متذکر کردن، دمیدن روح خشوع، روح تضرع، اعراض (۳) از سرگرمی‌های متعارف - که در اوقات معمول زندگی، ما دچار سرگرمی‌هایی هستیم که ما را غافل میکند در ایام حج، باید این سرگرمی‌ها را از خودمان دور کنیم؛ متمحّص (۴) بشویم در توجه و تذکر - این جور میشود که حج‌گزار، بعد از سفر حج حقیقتاً یک تغییر حقیقی در خود احساس میکند. خیلی‌ها راه غلط گذشته‌شان را بکلی عوض میکنند، و به راه صحیح، راه راست، راه عبادت، راه اطاعت از حق برمیگردند؛ به برکت سفر حج.

در زمینه‌ی مسائل عمومی دنیای اسلام و امت اسلامی هم وظایف سنگینی وجود دارد؛ امروز جهان اسلام دوران خطیری را میگذراند. نمیشود گفت دورانی است سخت‌تر از دورانهای گذشته، این جور نیست؛ در دورانهای گذشته، دنیای اسلام، ملت‌های اسلامی، جریان‌های دشواری را به خود دیدند، امتحانهای سختی را بر خود هموار کردند، مشکلات فراوانی داشتند. امروز دنیای اسلام در وضع خطیری است، لکن آینده‌ی روشنی هم در لابه‌لای سختی‌ها به چشم می‌آید؛ این آینده را باید دید، خطرات را باید سنجید. تا آنجایی که ممکن است و در اختیار شما است، مبلغ، فعال، زبان‌دان، حج‌گزار معمولی، تا آنجایی که میتواند در رفع مشکلات دنیای اسلام مؤثر باشند؛ با گفتن، با تشکیل جلسات، با تبادل نظرات، تبادل اطلاعات.

امروز یکی از مهم‌ترین شگردهای دشمنان امت اسلامی، ایجاد اختلاف است؛ اختلاف ایجاد میکنند. اگر قبول کند کسی که حرکت اسلامی و بیداری اسلامی، منافع قدرتهای بزرگ را تهدید میکند، قهراً میتواند بفهمد که قدرتهای بزرگ همه‌ی تلاش خودشان را متمرکز میکنند برای اینکه میان مسلمانها اختلاف ایجاد کنند، آنها را به هم سرگرم کنند، آنها را به هم مشغول کنند، فرصت فکر کردن به آنها ندهند. این کاری است که الان دارند با شدت و حدت انجام میدهند؛ عوامل اختلاف بین فرقه‌های اسلامی را - بین سنی و شیعه را به‌طور خاص - هرچه میتوانند در اطراف دنیای اسلام تحریک میکنند؛ دل‌ها را به هم پُر از کینه کنند و پُر از سوءظن کنند، این کاری است که دست‌های استعمار دارد انجام میدهد؛ متأسفانه کسانی هم از درون خود ما، از میان خود ما مسلمانان - چه سنی‌مان، چه شیعه‌مان - به آنها کمک میکنند؛ غافل! غفلت دارند از اینکه آنچه انجام میدهند در زمینه‌ی ایجاد کینه و ایجاد دشمنی و تظاهر به مخالفت و خصومت، این در خدمت منافع قدرتهای بزرگ است؛ نمیفهمند. هرچه میتوانید در حج کاری کنید که این عدم تفاهم، این کینه‌ورزی مصنوعی که دشمنان اسلام و امت اسلامی دارند تزریق میکنند در میان امت اسلامی، این را کم کنید؛ این را تخفیف بدهید. امروز مصلحت بزرگ دنیای اسلام در این است که برادران مسلمان، دلشان با یکدیگر صاف باشد؛ مشترکات دارند؛ این همه مشترکات بین مسلمانها هست؛ دشمن نخواهد

همین مشترکات را نفی کند. امروز در مناطقی از دنیای اسلام، علیه شیعه تبلیغاتی میشود که متوجه به این است که همین مشترکات را بردارد؛ تبلیغ میکنند که شیعه نسبت به قرآن، نظری دارد غیر از نظر مسلمانان؛ نسبت به پیغمبر، نظری دارد غیر از نظر مسلمانان؛ تبلیغ دارند میکنند، برای این کار دارند پول خرج میکنند؛ تهمت میبندند به برادران مسلمان خودشان؛ به نفع دستگاه‌های استکباری، به نفع آمریکا، به نفع صهیونیسم، به نفع دشمنان امت اسلامی. هرچه میتوانید کاری کنید که این عدم تفاهمها، این سوءظن‌ها، این دروغ‌پردازی‌ها باطل بشود. اجتماع مسلمانان در حج، یک فرصت بزرگ است؛ این فرصت را نباید از دست داد؛ از این فرصت بهترین استفاده‌ای که میشود کرد، همدل کردن مسلمانان با یکدیگر است؛ در اجتماعات، همه‌باهم شرکت کنند؛ در مراسم معنوی، عبادی، نماز، همه‌باهم شرکت کنند؛ همه‌باهم به خدای متعال سجده کنند؛ در مقابل خانه‌ی خدا، خدا را عبادت بکنند. حربی دشمن را از دست دشمن بگیرد. امروز شما می‌بینید «تکفیر»، یک عاملی برای دشمنان اسلام و دشمنان امت اسلامی است؛ نه فقط شیعه، [بلکه] اهل سنت را هم تکفیر میکنند؛ اهل سنت را هم، مسجدشان را، نمازشان را منفجر میکنند به نفع رژیم صهیونیستی، برای اینکه مردم را و مسلمانها را به هم مشغول کنند تا غافل بشوند از مسئله‌ی مهم فلسطین و از حضور دشمن در دل دنیای اسلام غفلت کنند؛ هدف، اینها است. یک‌عده‌ای هم از روی ساده‌لوحی، بعضی هم البته از روی غرض، با آنها همراهی میکنند، این را باید متوجه بود.

یکی از مسائلی که در حج باید مورد توجه قرار بگیرد، مسئله‌ی فلسطین است. مسئله‌ی فلسطین، مسئله‌ی اول دنیای اسلام است. خوشبختانه در قضیه‌ی فلسطین، مسلمانان دست برتر را بتدریج پیدا کردند. شما نگاه کنید به این قضایای جنگ پنجاه روزه‌ی غزه، ببینید چطور یک جمع محدود تهیدست فلسطینی - که نه سلاحهای پیشرفته دارند، نه امکانات فراوان دارند، نه راه ارتباط و اتصالی به این طرف و آن طرف دارند؛ محصور - توانستند بر رژیم صهیونیستی که نماد قدرت غرب در منطقه است غلبه پیدا کنند، خواست خودشان را بر آنها تحمیل کنند، تلاش آنها را در حمله‌ی به غزه ناکام بگذارند؛ این نشان‌دهنده‌ی این است که ما در درون خودمان قوی هستیم، ما توانایی‌های زیادی داریم، ما میتوانیم هرگونه دشمنی را به چالش بکشیم، ما میتوانیم از خودمان دفاع کنیم؛ قدرت خودمان را دست‌کم نگیریم. قدرت اسلام، قدرت قرآن، قدرت ایمان، قدرت امت اسلامی، قدرت بزرگی است؛ این قدرت را دست‌کم نباید گرفت؛ این قدرت میتواند رفع ظلم بکند. ما قصد سیطره‌ی بر دنیا نداریم؛ ما قصد ردّ ظلم نظامهای مستکبر - که به ملت‌های مسلمان زور می‌گویند - و قصد رفع این ظلم را داریم؛ و میتوانیم این کار را بکنیم. یکایک افرادی که در ماجرای حج و در این فرصت بزرگ دخالت دارند، میتوانند نقش ایفا بکنند. هرکدام از شما میتوانید نقش ایفا کنید، میتوانید تأثیر بگذارید؛ روحانی به نحوی، پزشک به نحوی، مسئول مدیریت کاروان به نحوی، حاجی متعارف معمولی به نحوی، میتوانند نقش ایفا کنند و باید این را یک فرصت بدانند و از این فرصت استفاده کنند.

بحمدالله اوضاع حج و برگزاری حج، با گذشته تفاوت زیادی پیدا کرده است، کارهای خوبی انجام گرفته است، چه از لحاظ خدمات رفاهی و مادی، چه از لحاظ خدمات معنوی و فکری و تبلیغی، لکن به این حد نباید قانع شد، باید پیشرفت کرد؛ خلأها زیاد است، کارهای فراوانی وجود دارد که میشود انجام داد؛ فرصتهای بسیاری در اختیار است که از این فرصتها باید استفاده کرد؛ همه‌ی برادران از نقاط مختلف، با مذاهب مختلف - که همبستگی مسلمانان شیعه و سنی در ایران، میتواند یک الگویی باشد برای دنیای اسلام - امروز بحمدالله برادران شیعه و سنی در داخل کشور، در کنار هم، با همکاری هم، کارهای بزرگی را انجام میدهند که یکی از کارها همین مسئله‌ی حج است و کارهای بسیار مهمی با همکاری‌های عمومی، با همکاری همه‌ی ملت ایران دارد انجام میگیرد؛ این میتواند الگویی باشد برای دنیای اسلام. امیدواریم خداوند متعال تفضلات خود و توفیقات خود و کمکه‌های خود را به امت اسلامی و طالبان صلاح در امت اسلامی، روزبه‌روز افزایش بدهد؛ و ان شاءالله حج شما را حج مقبولی قرار بدهد؛ و ان شاءالله با دست پر از این سفر برگردید.

و السلام علیکم و رحمة‌الله و برکاته

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir

۱) کافی، ج ۸، ص ۲۵۷

۲) دارنده‌ی مقام ولایت

۳) روگرداندن

۴) متمرکز